

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Udrag fra Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 224. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381308193856/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

deres hele uortodoxe Karakter; de var jo ved deres Oprindelse og deres Udvikling opfyldt af gammel og ny Folketro, hedensk og katolsk, men just derfor er det ogsaa vanskeligt at komme dem til Livs; selv om det lykkedes at undertrykke nogle Navne paa de kætterske Personer, lever selve Skikkene, der var Del af Folkets Vaner og Sæder, videre i Aarhundreder, efter at de ihærdige Reformatorer havde faaet dem aflagt til Landsting under Kongens Sværd.

huggetønde, i bryllup] foruden de ovf. anførte Steder hos Palladius omtales *Huggetønden* i Synodalvedtægterne 1565; her lyder § 7, i GkS. 3666 8°: *Prestmænd skulle icke wære kiøgemester, eller befatte sig noget med Huggere tønne, jfr. § 9, i Kall 472: Presterne skulle icke tillstede hugge thønden eller søge den, og Stykket „om Bryllup“ i en Traktat (foran II. 319): Her skal mand ramme maade met, at det bliffuer icke for megit eller formange dage ey helder met stor Offuerflødighed, effterdi at den hugge Tønde er afflagd, oc Brøllups Folckit maa icke helder æde oc dricke i Kircken eller gøre it Danssehuss aff Kircken.* — Hvad *Huggetønden* egl. bestod af, oplyser disse Steder dog ikke, men muligvis har den, som Zwergius (Sjællandske Cleresie S. 85 Fodn.) formoder, været noget lign. som *Skriftetønden*, der omtales i Synodalvedtægterne 1564 § 16. Denne Paragraf lyder (anf. efter Ny kirkehist. Saml. II. 481): „Den Skrifte time [for *Skriftetønde*, saaledes bl. a. Kall 472 og NkS. 1171 4°: *Admonitio adt de skriffte gilde som skeer i Dimmell uge, naar pastor hører Confessionem debent omnino abrogari som kaldis skriffte thønne*] skal aflægges. De have haft saadan en Vane paa somme Landsbyer her i Sjælland, at Præsten farer omkring i Dimmelugen til hver By og skrifter alt Folket, og naar han haver afskriftet i en By, saa lægge alle Bymænd en Tønde paa Stol, her hugges de og slaas, sværge og bande“. — Sikkert synes det i hvert Fald, at *Huggetønden* har været Benævnelse paa en Tønde Øl, der gaves til Pris ved Bryllupper. Jævnføres kan iøvrigt lign. Skikke fra Holsten, ved Barsel- og Gravgilder, se Schütze *Holsteinisches Idiotikon*, IV. 289.

daartønd i bryllup] IV. 210: *Daaretynde vdi Brullup*. *Daare-tønde* beskrives hos Moth (se DO. III. 400) som den Tønde, hvori „Daaren“ i Gembælteleg sattes og overøstes med Vand; i Vid. Selsk. Ordb. forklares Ordet som Fastelavnslegen at slaa Katten af Tønden. Ingen af disse Betydninger kan passe paa Stedet hos Palladius. Grundtvig (og Kalkar) sammenstiller Ordet